

MáshelƆ Ma AnƒƐm ƚa Ráru Ta Ámari Ma Ráwuni KƐpet

KÁWASƆR ÁŃKANƆ

Ɔwa ta salata kásƆthnƐ áyiki a kománƐ anƒ ƒƐm akƐpet, Ɔwa yi ámari mƐthƐnánƐ a kománƐ ƚa-e, ƚa yi áŃgbeth ƚa ráwankom, málompi, yi máthƆƒƐl ka nƆru.

Ɔwa, ká kálá agbáp yi kásay ámari ma anƒƐm akƐpet má po kárá kádifƐthánƐ áke po lƐsƆr tátemp ta anƒƐm akƐpet, Ɔwa kƐ po kárá ka ráru áre, pƐ yi nanrá anƒƐm akƐpet manba nan ráwankom ra káfƆf, kátánƚ Ɛdina, kƐte ba rƐnes kƐpa ye, áŃe ƚá tha yi máfela ma anƒƐm akƐpet thƆŃ bƐ nƆru. Ɔwa Ɔ fisa ti, kámá a te gbƆndar anƒƐm rƐ táy o táy bƐ mƐ yƆ ƚa anƒ thánthonƐ tƐ kƐfumpƐr anƒe bƐt áŃƆsƆ mƐ thálƐr ƚa-e, Ɔwa tásona, a yi tƐkƐ bot ƐthƆ mƐkunkƐla ƚa-e.

Ɔwa a yi tƐkƐ sakƐthi ákƐra áke dƐr o dƐr, tƐkƐ yƆ táthƆf ta ráru bƐ tƐmanƐ. Ɔwa tásona anƒƐm ƚa táthƆf bƐ anƒ wopánƐ ka ráru, anƒ bot ka másekránƐ man tƐkƐ beŃ kámá anƒ gbasi Ɔfu ƒƐlen malane ma kásƆŃ anƒƐm akƐpet ámari akománƐ ƚa, ka ayiki yi to wuni kƐpet Ɔ yi-e, kƐpa runiŃanƚ, yi bom ƚanƒ a thƐnanƐ. Ɔwa anƒ beŃ tƐkƐ sƐká ro di ráwankom yi mayi mákolo má anƒƐm akƐpet.

Ɔwa rokƆm kati bƐ táthƆf áte yi ka áŃŃƐnki anƒe, tƐsƆnƐ kƐpa, tá tƐ wopanƐ rƐkin yi táthƆf ta ráru tƐk sakƐthi yi kƐwop ámari a kománƐ anƒƐm akƐpet yi táwankom táŃ.

Ɔwa anƒpo beŃ tƐ kƐyi kásƆthnƐ ámari áme yi ráwankom áre, yá yi anƒkolo ƚa másekránƐ áme.

Tásona ÁkamathƆ ka AnƒƐm ƚa Ráru kƐ Thásá

Ákera Áke kƐpa :

MáshelƆ ma kásƆŃ ámari a kománƐ anƒƐm akƐpet áme, má yi ƆtƐmá wa wuni o wuni yi ka táthƆf ta ráru bƐ kámá wuni o wuni, ágbáp o gbáp ka ráru, Ɔ yi tƐkƐ bot másekránƐ áme rƐ merá álƆkƆ bƐ, rƐ kƐthƐkƐsá anƒƐm akƐpet kámá anƒ sƐká káyikis ámari a kománƐ anƒƐm akƐpet yi táwankom tanƒ ro di, kƐtƆŃ ka

an̄c yi ka t̄ath̄ɔf ro kor yi an̄e yi ka t̄ath̄ɔf t̄əbraŋ. K̄am̄a an̄f̄ə̄m b̄ɛ ka r̄aru an̄ wop m̄asekr̄an̄ɛ ̄ame. ɔWa k̄am̄a an̄ s̄ɔthn̄ɛ, yi k̄əwop m̄asekr̄an̄ɛ ̄ame ket̄ɔŋ ka an̄f̄ə̄m ŋa t̄ath̄ɔf yi ka ̄an̄ə̄nki ̄an̄e yi k̄ə̄t̄ɔŋ ka an̄f̄ə̄m b̄ɛ maŋ kaman-e :

1. ̄An̄s̄ə̄k̄ə̄l ̄at̄ɔ̄t̄ɔk̄ɔ

A kom an̄f̄ə̄m ak̄ə̄pet b̄ɛ ŋa ath̄ə̄n̄an̄ɛ yi r̄awankom. ɔWa an̄ ba m̄ə̄mari m̄ə̄th̄ə̄n̄an̄ɛ. ɔwa an̄ ba m̄ə̄fith yi t̄ə̄chemp. Chiyaŋ, an̄ yi t̄ə̄k̄ə̄ gbasi an̄kos ŋaŋ m̄ɔ k̄ə̄pa ŋa t̄ə̄kom.

2. ̄An̄s̄ə̄k̄ə̄l bek̄a m̄areŋ

Wuni o wuni ɔ ba mari ma r̄awankom, yi m̄amari a bot ka m̄asekr̄an̄ɛ ame, kama a te say k̄ɔ t̄a ̄ab̄ɔnsh̄ɔ, m̄ayi ma ̄an̄d̄ɛr ŋɔŋ, k̄ə̄pa uwan duni thal̄ɔm wunibom, s̄ɔth̄l̄ɔm ̄at̄ə̄nt m̄an̄ f̄ɔf, ̄an̄dina m̄an̄ t̄an̄, thal̄ɔm k̄ə̄pa ̄an̄gb̄ap ̄an̄ yi, t̄ə̄k̄ə̄ ̄ate m̄ɔ wop ka ̄amer̄a ŋɔŋ, ̄an̄th̄ɔf ŋɔŋ, thal̄ɔm ̄an̄b̄ɔnsh̄ɔ ɔ wur, t̄ə̄ m̄ɔn̄ɛ, ta ro a kom k̄ɔ-o, yi m̄ə̄t̄ə̄ma ɔ-e. Rodi kati s̄ɔ, a yɛ t̄ə̄k̄ə̄ yɔ k̄ɔ agb̄ay t̄ə̄ k̄ə̄pa ̄an̄gb̄ap ̄an̄e r̄ɔ yi, ̄amari ɔ t̄ə̄m̄a, thal̄ɔm m̄at̄ə̄m̄a ma ̄an̄th̄ɔf, thal̄ɔm ̄an̄gb̄an̄ ɔwuni ɔ yi-e, thal̄ɔm k̄ə̄pa ̄an̄th̄ɔf ̄an̄e po chiȳa ka ̄an̄ȳɛth̄ɛ ŋati, thal̄ɔm a tan̄ ŋi m̄asheh̄ɛk̄ɛ, an̄yi ro ratha ka ̄ath̄ɔf ̄al̄ɔm, thal̄ɔm ̄an̄ bayɛ ̄ate ma yɔ ka ̄an̄ȳɛth̄ɛ ŋate.

3. ̄An̄s̄ə̄k̄ə̄l bek̄a m̄əsas

Wuni o wuni ɔ ba ̄amari ta ̄an̄es̄ə̄m ŋɔŋ, r̄awankom r̄ɔŋ yi k̄afis̄ɔs̄ ̄an̄es̄ə̄m ŋɔŋ.

4. ̄An̄s̄ə̄k̄ə̄l bek̄a m̄an̄l̄ə̄

A yɛ s̄ɔ t̄ə̄k̄ə̄ wop wuni r̄ə̄tar, thal̄ɔm k̄ə̄yis k̄ɔ m̄ə̄sh̄ɛk̄ɛ. A yɛ s̄ɔ t̄ə̄k̄ə̄ wop wuni, k̄ə̄thila atar d̄ə̄ roŋ o roŋ. K̄athila an̄f̄ə̄m ka r̄atar a yi t̄ə̄k̄ə̄ gb̄iŋe ki.

5. ̄An̄s̄ə̄k̄ə̄l bek̄a tamath

A yɛ t̄ə̄k̄ə̄ th̄al̄ə̄r, k̄ə̄s̄ɔmpar, thal̄ɔm k̄ə̄gbalo wuni ka ̄an̄f̄ɔs̄ɔ r̄ə̄k̄ɔm.

6. **Ánsþekþi beká tamthurukin**

Wuni o wuni Ǿ ba ámari mǾŋ a yi tþkþ sǾŋ kǾ kþtanŋánE ka anþǾ-e.

7. **Ánsþekþi beká tamthþdþrþŋ**

Anþþm ákþpet a thþnánE teri ro der ka anþǾ. Ǿwa anþ ba ámari ma kámá anþǾ anþ gbþpþr ŋa. Ǿwa anþ ba ámari ma kámá anþǾ anþ bum ŋa kþwur ka anþe mþ yǾ ŋa anþbáy; ta anþe mþshim másekranE áme, thalǾ m tþkþ yǾ anþþm alǾm anþ lþsþr másekranE áme.

8. **Ánsþekþi beká tamthþrþsas**

Wuni o wuni Ǿ ba ámari kámá a thonkanE kǾ ta bepi wuni o wuni Ǿ káthi kǾ ámari mǾŋ ka rþwuni kþpet kþtanŋánE ka anþ thǾ.

9. **Ánsþekþi beká tamthþrþŋanlþ**

A yþ tþkþ barkar wuni ka anþǾsǾ. A yþ tþkþ bot kǾ dþr ǾfenánE thalǾm kþfitha kǾ ráthǾf átel ka má te mǾ yema.

10. **Ánsþekþi beká tǾfǾt**

A yi tþkþ sǾŋ wuni o wuni áfþrþ áthþnánE suá kǾ lþþŋs ka anþbare ŋa anþthonkas gberkethe mþ te yǾ anþbáy ka kágbþngbþn ámari mǾŋ yi anþbþthþ ŋǾŋ, yi málþs thalǾm tálþs a pa tǾ yǾ-e.

11. **Ánsþekþi beká tǾfǾt ŋin**

1. ǾWa wuni o wuni a po bot ka anþbare ŋa anþthonkas bþ ta málþs a pa mǾ yǾ-e, a yþ tþkþ gbasi kþpa áte a lǾm kþpa tǾ yu-e tþtenþ, hanþ thas a po gbþngbþŋ yi kþlþfthi lþfthi. ǾWa a sǾŋ kǾ anþþrþ ŋa káthonka kámá Ǿ káthinþka áte a deŋ kǾ. ǾWa thas a bþp kþpa áte a l m tþtenþ yenka ma wop kǾ tþn.

2. ƆWa a yɛ tɛkɛwop wuni ka ɔnɔɔ ka mɔlɛs ɔme pɛyi Ɔ botɛ ri mɔta mɔŋ, pɛ ka ɔnɔɔ ŋa ɔnɔɔf ŋɔŋ-o, thalɔm ɔthɔf ɔtel ka ɔlɔkɔ a yɔ mɔlɛs mati-e. ƆWa a yɛ tɛkɛ thɔlɛr wuni pɛ thas mɔ to a bot tɛkɛthɔlɛr wuni mɛshim ɔnɔɔ ka ɔŋlɔkɔ Ɔ shim ɔnɔɔ-Ɔ.

12. ɔnɔɔkɛl bekɔ tɔfɔt mɔrɔŋ

A yɛ tɛkɛ bot kɛsɔŋ ka ɔnɔbundu, ɔnɔɔnshɔ, mɔyirɔ thalɔm ɔte mɔ gbal, Ɔwa kɛsambos ayiki tɔŋ yi ɔnes ŋɔ ɔfinɔ. Ɔwa wuni o wuni ba ɔmari ma kɔ kɔ ɔnɔɔ ɔnɔ chimɔ kɔ ka ɔne mɛ bot kɔ kɛsɔŋ-e.

13. ɔnɔɔkɛl bekɔ tɔfɔt mɛsas

1. Wuni o wuni Ɔ ba rɔwankom ra kɔkɔnɛ ro Ɔ yema yi kɛbot mɛyira mɔŋ ro Ɔ yema-e ra thɔf o thɔf.
2. ƆWa wuni o wani Ɔ ba ɔmari ma kɔtey hali ro a kom kɔ-e tɛkɛ kɔnɛ ro Ɔ yema-e, thalɔm kɛkalɔnɛ ro Ɔ wur-e.

14. ɔnɔɔkɛl bekɔ tɔfɔt mɔnɔɔ

1. Wuni o wuni Ɔ ba ɔmari ma kɔgbukɛ Ɔ kɔ mɔnknɛ rɔ ɔthɔf ɔlɔm, kɔmɔ a te dif kɔ.
2. Ɔwa a yɛ tɛkɛ nɔy kɔ ɔmari ɔme ta salata ɛfɔf ɛyay yay, thalɔm rɛ tɛtɛk tɛlɔm tɛ wɔŋ rɔpɔlitikis, thalɔm tɛtɛk te lɛsɛr mɔthank ma ɔnyunaytɛd Neshɔn.

15. ɔnɔɔkɛl bekɔ tɔfɔt tamath

1. Wuni o wuni Ɔ ba ɔmari tɛkɛ yirɔ ka ɔnɔɔf ŋɔŋ.
2. Ɔwa wuni Ɔ baye mari tɛkɛ kɔthi Ɔkos kɔŋ ɔmari ma kayi ukin ka ɔnɔɔf ŋɔŋ, thalɔm kɛbɛnt kɔ kɔmɔ Ɔ te shinkar kayi ukin ka ɔnɔɔf Ɔ te yema.

16. ɔnɔɔkɛl bekɔ tɔfɔt tamthrukin

1. Anfθm aruni yi anfθm abom po tεna-e, an ba m̄ari tθkθ n̄ant̄anε mɔ to an yema-e; tθkθ te kθlεnε t̄a ābɔnshɔ, ān̄thɔf, thalɔm ān̄dina k̄am̄a an tθpi tālek tan.
2. ɔWa a yε tθkθ nɔt wuni kθ kɔnε bal̄a ka ɔwe ɔ te yema. An̄e mθn̄ant̄anε-e, an yi tθkθ bεn ka m̄ayema man.
3. ɔWa m̄a p̄ayi r̄alek ra m̄ayira r̄a yi k̄aboth ka ākθlθn̄ kθlθn̄ ka m̄ayiranε-e, an̄θ ka ākθlθn̄ bε yi ka ān̄thɔfe, a yi tθkθ bum n̄a dθ roŋ o roŋ man yema ȳatha-e.

17. Ān̄sθkθl bek̄a tɔfɔt tamthəd̄erθn̄

1. Wuni o wuni ɔ ba āmari tθkθ ba āken̄ kɔŋ kɔn son. ɔwa ɔ gbθli sɔ k̄al ba āken̄ yi afθm alɔm̄n̄.
2. ɔwa wuni ɔ bayε mari tθkθ k̄athi kɔ ki r̄a fɔsɔ rθkom.

18. Ān̄sθkθl bek̄a tɔfɔt tamthr̄εsas

Wuni o wuni ɔ ba āmari ma r̄awankom ra k̄atθmtθmn̄ε to ɔ yema, εnanε yɔŋ yi ān̄dina ɔ yema wop-e. Wa ɔ ba āmari ma k̄ashinkar ān̄dina ɔ yema, yi m̄alanε mɔŋ. ɔWa ɔ ba r̄awankom ra k̄athθks̄a, k̄ab̄atho, k̄atan̄an̄ε yi k̄ethθks̄a m̄alanε mɔŋ p̄ayi kɔŋ son-o, ka ākθlθn̄ kθlθn̄ yi afθm alɔm-o, d̄er ɔgberkethe-o, thalɔm ka ān̄ gbundu n̄ɔŋ.

19. Ān̄sθkθl bek̄a tɔfɔt tamthr̄εjanl̄ε

Wuni o wuni ɔ ba r̄awankom ra āte ɔ tθm̄a yi k̄afɔf āte ɔ yema-e. ɔWa r̄awankom āre ɔ ba ri tθkθ bθt āte ɔ nanε kθ tθ bot kɔ kθ sθn̄ yi k̄ethεns, thalɔm k̄θsakθthi t̄era yi εtθmtθmn̄ε dθ roŋ o roŋ kθ tθkθlεnε ro ɔ yi-e.

20. Ān̄sθkθl bek̄a kθgba

1. Wuni o wuni ɔ ba āmari ma k̄awop mθgbanε m̄ethɔfθl yi kθkulunε an̄e ɔ yema-e.

2. A yE tEkE fOsar wuni kAmA O kOkulunE ka aTe O te yema-e.

21. AnshEkEl bekA kEgba njin

1. Wuni o wuni O ba amari ma kAgbasi agbAp ka ankwament na anthOf nOn, kEtAn ka kOnOn gben thalOm ka Owe O thithe.
2. AnkwamEnt an yi tEkEtAnAnE aTe anfem an yema-e. Owa mayema ame an tE tOrinE nA ka kAtente thith ane an yema-e, ka angbundu. Owa a yE tEkE pEnshanE amari ma wuni o wuni po bEk tEki thith wuni-e, kama O thith Owe O yema O tEma ta atOn.

22. AnshEkEl bekA kEgba marOn

Owa ma pEyi wuni o wuni O yi kEtOn ka anfEm akEpet-e, O ba amari ma kAmaranE kO kAmA pEfisa kO kEtAn ka Emar ya anthOf, Emar ya tAthOf tEtel, kEtAnAnE ka mO to O gbEli tEmA ukolo yi yiki kEtOn ka ankos nOn.

23. AnshEkEl bekA kEgba Esas

1. Owa wuni o wuni O ba amari ma kaworEk mapanth, rawankom ra kAthith kO rEmapanth yi ka Olompi wati kAmA aTe pEnshanE kEsOn wuni mapanth.
2. Owa wuni o wuni O yi tEkE ba arAm athEnAnE bepi an yO mEpath mEthinAnE kEte tO agbay.
3. A yi tEkE ram wuni o wuni arAm afinO mE gbEli sOn kO ayiki tOn ka rAlekrOn yi kEmar matAy mElOm O yi tEkE yO ka akElOn kElOn Oyi-e.
4. Wuni o wuni O ba amari tEkE kulunE, thalOm kEtEpi anEnki mE chimA kO kAmA O sOthO arAm afinO ka mapanth mO worEk-e.

24. AnshEkEl bekA kEgba manIE

Wuni o wuni O ba amari ma kAfothanE kEwur kayO mapanth to O yema. Owa O ba amari ma kAsOn kO alOkO mO fothanE alOkO o lOkO.

25. Åñsθkθl bekå kθgba tamath

1. Wuni o wuni ∅ ba åmari ma kayi uyenki mθdEr, yi kåbOr k∅ñ. ∅Wa an y i tθkθ ba Edi Ebeki, Eyet Ew∅ñ, anseth kåyi, t∅l Ebeki, Emar ya åñth∅f. ∅wa ∅ yi tθkθ s∅th∅ åmar ka åñl∅k∅ m∅ te yi rθ mθpanth-e, thal∅m utuy, bepi ∅ sθkE ulopånE, thal∅m kθsθkE ubora, ubåki, ∅wa s∅thθl∅m må m∅ tθ s∅ gbθli worθk ka anjEthE η∅ñ.
2. Ankområ yi anjEth bE a yi tθkθ s∅ñ ηa mθmari mθth∅k∅ñ. Anjθth åñe ma kom ka kå te tha nāntānE yinkå te tha nāntānEñ, a yi tθkθ s∅ñ ηa Emar EθθnθnE.

26. Åñsθkθl bekå kθgba tamthurukin

1. Uwath O wath ∅ba åmari ma k åy∅k∅ ∅Karån A yi tθkθ y∅ wath o wath ∅ pon kå kårāñ ka åtaranthE tθfEth. KErE kåthθkθs tåtol yi kåkåran kθboli rθk∅m a yi tθkθ s∅ñ ki ka anjθth åñe gbθli thθkθs yi kåkåran kati.
2. ∅wa kakarañ a yi tθkθ y∅ ki kāmå kθ gbθli mar ∅wuni kāmå ∅ k∅ rodi, tθ kθbår åyiki t∅ñ yi råwankom r∅ñ. ∅Wa kθyi tθkθ gbθli kårå k∅ kθs∅thránE Emerå, kāmuyånE, kθ kårå rθyathki kθt∅ñ ka tå bona ta åråru, anjθm åkθpet, Edina Egbaske gbaske, ∅wa yi kθ kårå mθth∅fθl m∅ to AnyunatEd Neshon an yema-e.
3. Ankomra an ba åmari ma kathith ko kθ karañ kañ yema anjEth ηañ an karañ-e.

27. Åñsθkθl bekå kθgba tamthθdErθñ

1. ∅wa wuni o wuni ∅ba åmari ma kātån måkur ma anjθm η∅ñ åme ∅ yema-e, yi ka åkθlθñ kθlθñ ∅ yi-e. ∅ yi tθkθ yanthenE måtåy åme, ∅wa ∅ yi tθkθ mar kāmå mθ k∅ ro di ka m∅yEñ.
2. Wuni o wuni ∅ ba åmari ma kθbum måyi, måyEt åme ∅ bEmpa yi åtafå åte k∅n∅ñ ∅ gbal-e.

28. **Ánsθkθl beká kθgba tamthrEsas**

Ɔwa wuni o wuni Ɔ ba ámari ma kátánánÉ ánje Ɔ yema pθyi ka anthƆf ηƆη rθkor-o, thaƆm rθ tθthof tθtel ro mƆ gbθli sƆthƆ ánfÉrÉ ηa ka sƆthƆ mááy áme bÉ a gbal ka másekránÉ áme ka ráwánkom rƆη kθyankaη.

29. **Ánsθkθl beká kθgba tamthrEnanlÉ**

1. Ɔwa wuni o wuni Ɔ ba ángbÉthÉ ηa tθkθ mar ákθlθη kθlθη Ɔ sƆthƆ ráwankom bÉ Ɔ po teηa yi kθwur ηanlÉη.
2. Ɔwa hali ma apa wuni o wuni Ɔ ba ámari yi ráwankomrƆη, ta tárá ti kθpa Ɔ yi ro ratha ka á ηthƆ. ƆWa Ɔ yi tθkθ yikis ámari yi ráwankom ra ankos ηƆη. Ɔwa Ɔ anfθm ηa ráwankom.
3. Ɔwa ámari áme yi ráwankom áre, É sƆη yÉ wuni mari tθkθ te tánánÉ mábotθs ma Anyunayted NeshƆn.

30. **Ánsθkθl beká kθgba tƆfƆt**

Ɔwa áte yi ka másekránÉ áme bÉ, a yÉ tθkθ gbasi ti tθkθ sƆmpar ánthƆf, wuni o wuni, thaƆm ánθnki ηa ánfθm, thaƆm tθkθ kasara ámari yi ráwankom yi ka másekránÉ áme.